

Een nieuw taalscreeningsinstrument: SNEL

M.R. Luinge

M.R. Luinge
Afdeling KNO
UMC Groningen
Hanzeplein 1
9713 EZ Groningen

S N E L (ScreeningsNormen EersteLijns gezondheidszorg) is een screeningsinstrument dat is bedoeld voor de opsporing van taalproblemen bij kinderen van 1 tot 6 jaar. Op basis hiervan kunnen kinderen worden doorgestuurd voor verdere diagnostiek. Het instrument omvat een vragenlijst bestaande uit 14 gesloten vragen aan ouders/verzorgers. De vragen gaan over mijlpalen in de taalontwikkeling (Maakt uw kind al zinnetjes van 2 woorden, bijv. "koekje eten?"). Het instrument zal gebruikt gaan worden binnen audiologische centra, KNO-praktijken, consultatiebureaus, huisartsenpraktijken en de gemeentelijke gezondheidsdiensten. Een score voor de taalontwikkeling kan verkregen worden door het aankruisen van "ja" of "nee", waarbij een optelling van het aantal keren "ja" de uiteindelijke score bepaalt. Op basis van normtabellen kan dan worden bekeken of de score past bij een goede, twijfelachtige of vertraagde taalontwikkeling. Uitgangspunt voor de ontwikkeling van SNEL was dat de taalontwikkeling in fasen verloopt en kan worden beschreven op basis van (universele) mijlpalen en dat naar aanleiding van vertraging in de verwerving van dergelijke mijlpalen mogelijke taalproblemen signaleerd kunnen worden. Voor de constructie van de vragenlijst zijn mijlpalen geselecteerd gebaseerd op literatuurstudie en taalscreeningsinstrumenten voor andere talen. Voor elke mijlpaal is een vraag geformuleerd. Om na te gaan of deze vragen begrijpelijk waren, met "ja" of "nee" beantwoord konden worden en of de mijlpalen discrimineerden tussen verschillende fasen in de taalontwikkeling is een pilotstudy gedaan bij 50 ouders/verzorgers. Uit de pilotstudy bleek dat sommige vragen over de woordenschat moeilijk met "ja" of "nee" beantwoord konden worden (bijv. "Zegt uw kind al 100 woordjes?") en dat door het geven van voorbeelden de vragen over mijlpalen verduidelijkt konden worden. Uiteindelijk zijn 26 vragen geformuleerd voor 26 mijlpalen in de taalontwikkeling

van kinderen van 1 tot 6 jaar. De "normale" taalontwikkeling in kaart gebracht door een steekproef van 527 kinderen uit verschillende delen (noord, oost, zuid, en west) van Nederland, met gebruik van de vragenlijst met 26 vragen. Een schaalanalyse van deze vragenlijst, uitgaande van de assumpties van het Mokkenmodel, resulteerde uiteindelijk in een schaal bestaande uit 14 vragen over mijlpalen in de taalontwikkeling, te weten SNEL. Deze 14 vragen waren volgens de schaalanalyse goed schaalbaar ($H=0.95$) en discrimineerden goed tussen verschillende fasen in de taalontwikkeling. Tevens gaven deze vragen een interne betrouwbaarheid van 0.96. Voor de validatie van SNEL is geverifieerd of de uitkomsten van SNEL overeen kwamen met de uitkomsten van een uitgebreide taaltest (Schlichtingtest voor Taalproductie), op basis van 84 kinderen uit de steekproef. Daarnaast is ook bij ouders/verzorgers van 14 kinderen met een taalstoornis uit een klinische populatie de Schlichtingtest voor Taalproductie en de vragenlijst van SNEL afgenomen. Uit de resultaten bleek dat de samenhang tussen SNEL en de uitgebreide taaltest voor taalproductie goed was, dat de sensitiviteit en specificiteit van SNEL voor het 10e percentiel respectievelijk 0.94 en 0.83 waren, en dat de accuraatheid om taalproblemen op te sporen 0.94 was. Verder blijkt dat snelle afname van SNEL mogelijk is (ca. 3 minuten) en de vragen gemakkelijk te beantwoorden zijn (gesloten vragen). Ook is het mogelijk om de taalontwikkeling van kinderen uit verschillende delen van Nederland te meten. Verder onderzoek zal moeten uitwijzen of SNEL ook gebruikt kan worden bij opsporing van taalproblemen in andere talen.

*Samenvatting van het proefschrift "Een nieuw taalscreeningsinstrument: SNEL", M.R. Luinge
Verdedigd op 30 november te Groningen
Promotor(es): Prof.dr. S.M. Goorhuis-Brouwer
Prof.dr.ir. H. P. Wit*